

Un sant parla als empresaris

Antonio Argandoña¹

El dilluns 27 de novembre de 1972 sant Josepmaria Escrivà va tenir una “tertúlia” amb empresaris a Barcelona. “Tertúlia” és la paraula que solia fer servir per a aquest tipus d’esdeveniments: una trobada informal en què es parla de tot; en aquesta ocasió, de la família, del tracte amb Déu a la vida ordinària, de la feina, de l’educació dels fills, de la virtut de la pobresa... i, lògicament, de l’empresa. Els assistents eren empresaris i directius que assistien a programes de formació a l’IESE, l’Escola de Direcció de la Universitat de Navarra, així com antics alumnes, professors i empleats de l’escola, familiars i convidats. El saló d’actes de l’IESE era ple i l’ambient era molt distès: sant Josepmaria es va guanyar aviat els assistents amb el llenguatge senzill, les bromes i el seus missatges.

Aquells eren anys bons per a les empreses a Espanya: encara no havien esclatat les crisis del petroli, encara que s’estaven generant desequilibris que presagiaven futurs problemes; els canvis que s’apropaven en el règim polític, per l’edat avançada de Franco, ja eren a la ment de tothom, i es discutia més o menys obertament la funció social de les empreses, entre un model basat en el mercat lliure i un altre amb una economia més o menys planificada centralment. L’empresari no era sempre ben acollit en l’opinió pública. Com és lògic, sant Josepmaria no va tocar temes polítics, econòmics o tècnics: venia a parlar amb els assistents d’allò que ells volguessin, però també volia transmetre’ls uns quants missatges.

El primer missatge va ser la centralitat de la persona: “Tothom és important en aquesta casa. Tothom. Els alumnes, els membres, els professors, els empleats –els empleats administratius– i el personal que té cura de la casa. Tothom sou igualment importants. Tinc un sentit de la igualtat meravellós, perquè, en tot cas, és més important aquell qui treballa amb més amor. De manera que qui us estigui fent la neteja us pot guanyar. Pot fer el millor negoci”.

I immediatament va presentar el missatge cristià: “A mi m’encanten els vostres treballs, les vostres tasques que per mi són una cosa... no ho sé, no m’ho sé explicar, ja us he dit que no n’entenc res. Però si no hi poseu amor, una mica d’amor cristià, una mica de desig de donar gust al Senyor, esteu perdent el temps”. Sant Josepmaria parlava principalment a cristians, perquè la societat espanyola era, en aquells anys, almenys en les formes, una societat d’arrels cristianes. Però el seu missatge anava dirigit a tothom

50 ANYS DE LA CATEQUESI DE SANT JOSEPMARIA A CATALUNYA

perquè la identitat cristiana de l'Escola no contradiu una visió humana i socialment correcta de l'activitat empresarial, que comença amb l'amor a les persones, és a dir, amb el respecte a la dignitat, amb l'estima a les seves aportacions i amb el sentit de servei que tothom ha de tenir envers les activitats empresarials. Per això, més avançada la tertúlia es referia a la tasca que l'IESE duu a terme: "aquesta tasca és necessària perquè molts, en aquesta Espanya nostra i fora d'Espanya, tinguin un criteri cristià en la tasca de gent d'empresa. I ho aneu aconseguint".

Durant els primers minuts de la tertúlia sant Josepmaria va acudir a l'Evangeli per dir als empresaris que "el Senyor recomana la vostra feina. Jo no sé per què... per què murmuren dels qui feu negocis, i dels qui us prepareu a fer-los cada dia millor, més abundants i amb més profit. El Senyor explica coses molt divertides; a sant Lluc, al capítol 19. Hi havia aquella persona poderosa que havia de marxar, reparteix els seus diners entre els criats perquè els administrin; a un li dona una part, a un altre una altra, a un altre una altra, i quan torna i un d'ells no ha fet multiplicar els diners li diu, 'per què no vas posar els meus diners al banc, perquè jo en tornar els recobrés amb interessos?' No és això un negoci? Un negoci modest...". L'empresari és un gestor de recursos econòmics per satisfer les necessitats de moltes persones, treballant bé, amb sentit sobrenatural i al servei dels altres. L'eficiència econòmica, la generació de riquesa i l'ocupació, el desenvolupament dels negocis, la innovació i la creativitat són qualitats de bona empresa.

"I mireu com es plantegen els negocis, aquí a l'Escriptura. Em sembla que és sant Mateu. Sí, és sant Mateu (...) parla del tresor amagat. El tresor amagat, que un home descobreix i compra el camp on està enterrat, i s'omple de goig amb la troballa (...), ven tot el que té i compra aquell camp. Un negoci segur. I sant Mateu continua, és la paràbola de la perla, de la margarida preciosa. Diu que hi ha un mercader que tracta en perles fines i, en venir-li a les mans una de gran valor, va i ven tot el que té i la compra – naturalment, per poder-la vendre".

"Una altra paràbola, també de sant Mateu: la xarxa. Aquí ja les coses van regular, perquè a la xarxa s'hi fiquen peixos bons i peixos dolents. I ha de tenir paciència. Arrossega la xarxa fins a la riba, agafa els bons i els fica als cistells, i els dolents, fora. Continua fent negoci (...). Fills meus, hi ha en els negocis vostres moltes vegades dificultats i sant Mateu, el mateix sant Mateu sempre, es veu que havia passat dificultats en els negocis. El sembrador sembla la bona llavor, ve l'enemic –el contrincant–, i li sembla el jull. I què hi fa? Té paciència: això deixem-ho aquí, no ho movem, ja arribarà el moment. I arriba el moment, i ho sega tot, crema el jull i ven el blat. I ha fet negoci. Ha vençut la dificultat mitjançant les virtuts humanes de la perseverança, la prudència, la paciència, la fortalesa, la serenitat i l'audàcia, entre d'altres."

UN SANT PARLA ALS EMPRESARIS

“Com tracta Jesús els homes rics... encara que siguin una mica pecadors, encara que siguin una mica publicans, que els agradin massa els... [fa un gest amb els dits indicant diners] Doncs molt bé els tracta. Mirem de cercar... ‘Travessava Jesús la ciutat de Jericó i hi havia un home molt ric...’, molt ric però a qui no li importava res de ningú (...). I aquest home ric anomenat Zaqueu, cap principal entre els publicans, feia diligències per conèixer Jesús, almenys de vista. ‘I no podent a causa de la gentada...’ perquè era molt petit d’estatura, una altra raó per amagar-se (...) ‘va avançar corrent, es va enfilear a un arbre...’, i el Senyor que estava mirant els atreviments d’aquell home que vencia totes les dificultats, li diu, ‘*Zaqueo festinans descende*’, baixa de pressa de l’arbre que avui m’haig d’hostatjar a casa teva. I Zaqueu va baixar i se’n va anar amb Jesús a casa seva, li va fer un gran banquet i els altres es van dedicar a murmurar de Jesucrist perquè menjava amb els rics i pecadors”: de nou el missatge de la centralitat de les persones, totes les quals mereixen respecte i estima, com a fills de Déu. “Fills meus, jo us dic una cosa: els vostres negocis estan ficats a l’Evangeli. El Senyor no us mira malament, us mira amb afecte”.

Ja avançada la tertúlia, un empresari dels qui l’escoltaven va preguntar a sant Josepmaria quina era la primera virtut que s’havia d’esforçar a adquirir un empresari. I ell li va respondre: “Jo aquí et diré que la caritat, perquè amb la justícia no s’arriba. Gairebé no es pot parlar de caritat (...) però és sant Pau qui diu que la primera virtut és aquesta (...), i tu i jo ho creiem. Tracta la gent amb justícia i deixa’t portar una mica pel cor, fins on puguis (...) Viu bé, com has de viure, que visquin els teus fills bé i la teva família bé. Tranquil, serè, amb això no ofens ningú. Fes el que puguis pels altres per mitjà de la teva feina, i viu amb la justícia la caritat. La justícia sola és una cosa seca, queden molts espais per omplir”. I immediatament hi va afegir: “Però no parlis de caritat: viu-la”. Òbviament, sant Josepmaria

50 ANYS DE LA CATEQUESI DE SANT JOSEPMARIA A CATALUNYA

parla aquí de la virtut cristiana de la caritat, no d'un vague sentiment de solidaritat amb les persones o els pobles necessitats. La caritat és sentir-se responsable de les repercussions de les nostres accions sobre els altres, particularment important en una organització com l'empresa, una comunitat de persones que es posen d'acord per dur a terme una activitat econòmica que tindrà un impacte important en els clients, proveïdors, empleats i directius de l'empresa, en les seves famílies, en moltes altres persones i, en definitiva, en la societat.

A un professor que li va preguntar com podia tractar més a Déu durant el dia, li va respondre: “Mentre estàs treballant amb els teus companys i amb els teus alumnes, busca a Déu a la teva ànima. Jo això ho hauré predicat unes cinc-cents mil vegades a la meua vida, perquè tu ets temple de la Trinitat Beatíssima. No perdes aquesta realitat de la inhabitació de Déu en nosaltres, mentre no el fem fora pel pecat greu. Busca'l allà, digues-li que l'estimes i que necessites la seva ajuda. La seva ajuda sobretot per donar esperit cristià sense rareses, sense beateria, a tota aquesta gent magnífica des de tots els punts de vista. I Ell t'escoltarà, estaràs al costat d'Ell”. És obvi que sant Josepmaria estava donant consells als empresaris perquè fossin bones persones, bons empresaris i bons cristians, però respectant plenament la seva llibertat per gestionar la seva empresa com consideressin més adequat.

“Jo us miro a tots amb un afecte especial. A la Missa demà (...) m'ocuparé de vosaltres. Li demanaré al Senyor que us beneeixi, que us doni la serenitat del propietari del camp quan li planten el jull. Tranquils, que els vostres negocis van endavant. Que us doni la decisió per comprar el camp on hi ha el tresor. Que us doni l'empenta necessària per anar darrere de la margarida preciosíssima, i que no perdes la vida de cristians. I que us recordeu dels qui tenen menys que vosaltres”.

Quan demanaven a sant Josepmaria un consell sobre alguna professió o ocupació determinada, solia respondre que tenia *una sola olla* de la qual treia l'aliment espiritual per a tothom, de manera que cadascú podia trobar-hi allò que en cada moment necessitava la seva ànima. No tenia, doncs, consells particulars per als empresaris, però sí, com hem vist, indicacions sobre la responsabilitat dels qui dirigien negocis dels quals depenien el benestar de moltes persones, la creació d'ocupació i riquesa i el progrés del país. Aquella tertúlia va servir a molts per trobar el sentit de la vocació cristiana i de la seva funció a la societat.

¹ Professor ordinari emèrit de l'IESE Business School.